HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

ו) לעיל נ., ב) בכורים פ"ג משנה ה., ג) כ"פ ומה שכיחס, ד) יומא ק. סוטה כב. יומא מז: זבחים עו:, ה) [בילקוט ויקרא פוף רמז תנב: רכפ], ו) זבחים מד: לקמן עג., ז) [עפסחים מנ:], ח) [לעיל כו:], ט) [שייך לעמ' הקודם], י) ע"כ שייך לעיל, כ) [ויקרא פרשה יכז], ל) רלאשים נדבה הס"ד. כ"ק], מ) [במדבר יח], נ) [דף נה.], ס) [ותנופה רש"ש], ע) [בכורים פ"ב ה"ג], פ) כ"ק], צ) [לקמן עג.], ק) מקצתן הס"ד. כ"ק.

תורה אור השלם

1. מוֹצָא שִׂפְתֶיךָ תִשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ:
דברים כג כד
2. קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיְיָ וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ:
ויקרא ב יב
3. כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיְיָ לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָּל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיְיָ:
ויקרא ב יא
4. זֶה יִהְיֶה לְךָ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים מִן הָאֵשׁ כָּל קָרְבָּנָם לְכָל מִנְחָתָם וּלְכָל חַטָּאתָם וּלְכָל אֲשָׁמָם אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְךָ הוּא וּלְבָנֶיךָ:
במדבר יח ט

הגהות הב"ח

(א) גמ' תנו רבנן שאור לא תקטירו: (ב) שם ה"ק שאור לא תקטירו: (ג) רש"י ד"ה עוף נמי שמו:

רבינו גרשום

יכול יהא יחיד מתנדב להביא שתי הלחם ת"ל קרבן ראשית תקריבו. ראשית אלו שתי הלחם שהן באין ראשית להתיר חדש במקדש: אבל צבור יביאו שתי הלחם בנדבה ת"ל [תקריבו] שתי הלחם ולא נדבה: ומה יש לך להביא מן שאור ומן דבש שתי הלחם מן השאור ובכורי מן הדבש. כגון תמרים ותאנים: אם נאמר כל שאור דמשמע מקצתו ולא כולו לילף דבש משאור למה נאמר כל דבש: בשירי מנחה שאם רצה לערבן בדבש ולאוכלן מותר. שאור לא הותר בשירי מנחה דכתיב לא תאפה חמץ חלקם. שאור דהותר מכללו במקדש מאותו כלל דכתיב לא תקטירו. מאי ניהו לאו שתי הלחם דקרבה נדבה ודיניה יהא בנדבה ליקרב קומצה למזבח. והיינו הותר מכללו: אמר רב עמרם לא (קרב עם הלחם) [ליקרב עמהם] דבר הקרב עם שתי הלחם הותר ליקרב נדבה ומאי ניהו שני כבשים ליקרב דמן למזבח. אי הכי בכורים נמי הותר הקרב עמהן להקריבו נדבה דתנן הגזולות שעל גבי הסלים עולות ושבירים הסלין והפירות אלמא דאיכא קרב עמהן ואי בעי למיעבדינהו נדבה מצי למיעבד. ואמאי תני דשאר לא הותר מכללו. התם [לא] קרב עמהן דהנהו לעטר בכורים הוא דאתו. ולאו משום חובה: המעלה מבשר חטאת העוף למזבח להקטירו שאין דינו להיות למזבח אלא דמו: בשר חטאת העוף ולוג שמן של מצורע שמן קרבן. לוג דכתיב והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן אבל אין ממנו לאשים: עירובין מנין שאם בין השאור ובין המצה כזית. אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים ואפילו בחצי זית הוי הקטרה משום הכי קא מרבי כל: עירובו מנין. אף על גב דלא הוי בעיניה:

עין משפט נר מצוה

לו א (מיי' פ"ח מהלכות תמידין ומוספין הלכה ט):
לז ב מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה יד:
לח ג מיי' פ"ג מהל' בכורים הלכה ט:
ד [מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה ה]:
לט ה ז ז [מיי' שם הל"ן]:
מ ח מיי' פ"ד מהלכות מחוסרי כפרה הל' ב:
מא ט י מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הל' ג:

מוסף רש"י

כל קרבנם. גבי סדר מנחות כתוב שנאמרו לאהרן על הסדר בפרשת קרח וחז יהיה לך מקדש הקדשים מן האש וגו' וכתיב במריבה בקדש הקדשים תאכלנו. לדבות לוג שמן של מצורע. שלף הוא נאכל. שהרי קרוי קרבן, דכתיב (ויקרא יד) והקריב אותו לאשם ואת לוג שמן, אלמא לוג שמן, כמלא [זבחים מד: וכעי"ז לעיל כח]. כל קרבנם לדבות לוג שמן של מצורע. שיהא מה שנאמר מן הסולתות נאכל לכהנים (להלן עג. בב"י). אין לי אלא כולו. בזמן שכל הקטר מן השאור מקצתו. מלי זית שאינו הקטר אלא לאין הקטרה פחותה מכזית עירובו מנין. כשאינו כזית אלא מעורב ונבלע עם מנחה הוגמת של מלות לאחר שפתתן לאין בעין (פסחים מג:).

שיטה מקובצת

ג) לא קרבה נדבה: ד) עולות ושבירים תיבת והסלים נמחק: ג) תיבות דתני לוי לכל קרבנם לדבות לוג שמן של מצורע נמחק: ד) אמר אביי ה"ק כו' עירובו מנין שיערב בו שאור ואינו ניכר וה"ק אין לי אלא כולו כל הקומץ דהיינו כזית חצי קומץ דהיינו חצי זית עירובו היינו כשהשאור מעורב בתוכו ואינו ניכר [ת"ל וכו']: ה) רבא אמר ה"ק כו' [אלא קומץ]. כל הקומץ דהיינו שני זיתים דאין קומץ פחות משני זיתים חצי קומץ דהיינו [זית דאין הקטרה פחות מכזית עירובו מנין דהיינו] חצי זית שאור וחצי זית מצה דהיינו היתר מצטרף לאיסור ת"ל כי כל לדבות עירובו: ו) דכתיבי בההוא קרא שאור ודבש [קרבן וכו']. תיבת וה"ק ל"ש: ז) הלחם הבא מן: ח) כדכתיב: ט) ובכורים הבאים מן הדבש דאיקרו: י) הלחם: יא) קרבן ראשית נדבה. הס"ד ואח"כ מה"ד ובכורים מן הדבש. דבש תמרים: יב) הותר מכללן במקדש דהא לא קרבו: יג) במקדש. ולעולם מתוך דחובה קאמר הס"ד ואח"כ מה"ד אי הכי דמקרב עמהם קאמר דבש נמי משכחת לה דהותר מכללו במקדש לקרב עמהן כגון בכורים דמפני שהיו: יד) תיבות והסלים שבירן של בכורים נמחק ומה"ד הגזולות. שביד: טו) קודם שיפסוד משם: טז) תיבות דאשם מצורע בא עמו ל"ש: יז) לאישים. שהרי אשם מצורע בא עמו וכה"ג חשבינן לעיל ממנו לאישים:

ורבי יוחנן (אמר) האי אותם מאי עביד ליה. הוה מלי למימר דמיעבי ליה כי הא דדרשי רבנן בפ' התערובות (זבחים דף עז.) מותם מי אתה מעלה בריח ניחוח אבל אתה מעלה לשם עליה [כו']: מיבעי ליה לבדתניא. ומהך ברייתא לא קשיא לרבי אלעזר דתרתי ש"מ דלמאר בפרק התערובות (שם): אבל יהא מביא בו'. והא דתניא בת"כ אם שם אם שלמים הוא מקריב הוא מביא נדבה ואין הציבור עושים נדבה היינו שלמים: לוג שמן של מצורע איבא בינייהו. דאיקרי קרבן בגלוי שמן של מצורע ובגמרא נמי כתיב והקריב אותו לוג שמן לאשם והקשה בקונטרס הא קרב ממנו לאישים שהרי אשם מצורע בא עמו וכה"ג אמרינן לעיל ממנו לאישים בשתי הלחם משום כבשים ואין לתרץ דשתי שתי הלחם שמניפים אותן עם הכבשים לוג שמן של מצורע נמי מניפין אותו עם האשם מחיים כדדרשינן לקמן בפיקרין מדכתיב והניף אותם ומיכן בקונטרס דהא לא קשיא דאשם לא שייך לגבי לוג לגמרי דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים כדאמר בסוף הקומץ זוטא (לעיל דף טו:) ואע"ג דשתי הלחם נמי פעמים שאין כבשים עמהן למאן דאמר דכבשים אין מעכבין את הלחם היכא דאית ליה מיהא לא מייתי זה בלא זה ועוד דהיכא דהוקבעו אין יכול לשנות אבל לוג שמן לא הוקבעו אלא לר"מ דאמר אתם הוקבעו בשחיטה ול"ת והא בפרק התערובות (זבחים דף עו:) קרי ליה ממנו לאישים וי"ל דהתם בעי למימר כל שאשמו קרבן אלא דנקט לשון הסגור בהס"ס יותר ואין לתרץ דהכא בבא בפני עצמו והתם בבא עם הזבח דאמר זה אשמו וזה לוגו דא"כ לימא לוג הבא בפני עצמו מיבא ביינייהו ועוד דבפרק ב"ש (שם דף מד.) לא קרי זבח מתיר נסכים הבאין עמו כיון דאתא עד י' ימים: חצי מנין ת"ל כל עירובו מנין ת"ל כי כל. מכאן קשה על פי' הקונטרס דפרק אלו עוברין (דפסחים דף מג:) דאמר ר"י כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי זיר שהרי אמרה תורה משרת זעירי אמר אף שאור בגד מקטירו כמאן כר' אליעזר דדרש כל כו' ולאפוקי מדאמר אמר יש הקטרה בפחות מכזית ופי' שם בקונטרס דזעירי הוה דרש אין לי אלא כולו מקצתו מנין בגון חצי זית מצה וחצי זית ת"ל כל וקשה דהא כל לא כתביי ולא כרבא ועוד מאי קאמר התם כמאן כר' אליעזר הא אפילו כרבנן נמי אתיא דהכי דכל לא דרשי כי כל דרשי לרבות מקצתו דהיינו היתר מצטרף לאיסור לפי' הקונטרס ונראה לפרש דזעירי דסבר היתר מצטרף לאיסור דרש כרבא דמקצתו היינו חצי קומץ שהוא זית שלם ומרבי ליה מכל ועירובו היינו חצי זית היתר וחצי זית איסור דמצטרפין ומרבי ליה מכי כל אבל כתביי לא מצי סבר דכיון דמפרש מקצתו חצי זית לא שייך ביה ליקוף דאפילו במשהו מיחייב והאי דמרבי עירובין היינו כשנתערב לגמרי עם היתר דלא אמרינן שיתבטל איסור אגב היתר אבל לרבא לא צריך קרא להכי דכיון דאיכא כזית פשיטא דלא בטיל והא דקאמר כמאן כרבי אליעזר דדרש כל היינו משום דלרבנן אע"ג דכי כל דרשי מיהו לא הוה מוקמינן כי כל לרבות עירובו אלא לרבות מקצתו: אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים. פירוש דאם כן מנא ליה לרבות אפילו חצי זית דהוה ליה למימר אין לי אלא כל הקומץ חצי קומץ מנין דהא איכא כזית אבל פחות מכשיעור מנא הוה ליה לרבויי וא"ת ואכתי מנא ליה לאתויי לרבות חצי זית

ור' יוחנן האי אותם מאי עביד ליה מיבעי ליה לבדתניא יכול יהא יחיד מתנדב ומביא כיוצא בה נדבה וקורא אני בה מוצא שפתיך תשמור ועשית ת"ל קרבן ראשית תקריבו ציבור אמרתי לך ולא יחיד יכול לא יהא יחיד מביא שאינו מביא חובתו כיוצא בה אבל יהא ציבור מביא שמביא חובתו כיוצא בה ת"ל אותם ומה יש לך להביא שתי הלחם מן השאור ובכורים מן הדבש ושתי הלחם לא יקרבו נדבה והתניא אם נאמר כל שאור למה נאמר כל דבש ואם נאמר כל דבש למה נאמר כל שאור מפני שיש בשאור מה שאין בדבש ויש בדבש מה שאין בשאור אור הותר מכללו במקדש דבש לא הותר מכללו במקדש דבש הותר בשירי מנחות שאור לא הותר בשירי מנחות הא מפני שיש בשאור מה שאין בדבש ויש בדבש מה שאין בשאור הוצרך לומר כל שאור והוצרך לומר כל דבש שאור דהותר מכללו במקדש מאי ניהו לאו שתי הלחם דקרבה נדבה אמר רב עמרם לא ליקרב עמהם א"ה בכורים נמי דתנן הגזולות שעל גבי הסלין היו עולות והשלמים שבידם ניתנין לכהנים הנהו לעטר בכורים הוא דאתו בעי רמי בר חמא מרב חסדא המעלה מבשר חטאת העוף ע"ג המזבח מהו כל שממנו לאישים אמר רחמנא והאי אין ממנו לאישים או דלמא כל ששמו קרבן והאי נמי שמו קרבן אמר ליה כל ששמו קרבן והאי נמי שמו קרבן כתנאי ר' אליעזר אומר כל שממנו לאישים רבי עקיבא אומר כל ששמו קרבן מאי ביניהו אמר רב חסדא בשר חטאת העוף איכא ביניהו רב אמר לוג שמן של מצורע איכא ביניהו דתני לוי כל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע ת"ר שאור בל תקטירו אין לי אלא כולו מקצתו מנין תלמוד לומר כל עירובו מנין ת"ל כי כל מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר שאור בל תקטירו אין לי אלא בזית חצי זית מנין ת"ל כל עירובו מנין דתניא ת"ל כי כל הכי קאמר אמר אביי הכי קאמר שאור בל תקטירו אין לי אלא קומץ חצי קומץ מנין תלמוד לומר כל עירובו מנין תלמוד לומר כי כל במאי קא מיפלגי אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים ויש

ממיעבי ליה כי הא דדרשי רבנן בפ' התערובות (זבחים דף עז.) מותם מי אתה מעלה בריח ניחוח אבל אתה מעלה לשם עליה [כו']: מיבעי ליה לבדתניא. ומהך ברייתא לא קשיא לרבי אלעזר דתרתי ש"מ דלמאר בפרק התערובות (שם): אבל יהא מביא בו'. והא דתניא בת"כ אם שם אם שלמים הוא מקריב הוא מביא נדבה ואין הציבור עושים נדבה היינו שלמים: לוג שמן של מצורע איבא בינייהו. דאיקרי קרבן בגלוי שמן של מצורע ובגמרא נמי כתיב והקריב אותו לוג שמן לאשם והקשה בקונטרס הא קרב ממנו לאישים שהרי אשם מצורע בא עמו וכה"ג אמרינן לעיל ממנו לאישים בשתי הלחם משום כבשים ואין לתרץ דשתי שתי הלחם שמניפים אותן עם הכבשים לוג שמן של מצורע נמי מניפין אותו עם האשם מחיים כדדרשינן לקמן בפיקרין מדכתיב והניף אותם ומיכן בקונטרס דהא לא קשיא דאשם לא שייך לגבי לוג לגמרי דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים כדאמר בסוף הקומץ זוטא (לעיל דף טו:) ואע"ג דשתי הלחם נמי פעמים שאין כבשים עמהן למאן דאמר דכבשים אין מעכבין את הלחם היכא דאית ליה מיהא לא מייתי זה בלא זה ועוד דהיכא דהוקבעו אין יכול לשנות אבל לוג שמן לא הוקבעו אלא לר"מ דאמר אתם הוקבעו בשחיטה ול"ת והא בפרק התערובות (זבחים דף עו:) קרי ליה ממנו לאישים וי"ל דהתם בעי למימר כל שאשמו קרבן אלא דנקט לשון הסגור בהס"ס יותר ואין לתרץ דהכא בבא בפני עצמו והתם בבא עם הזבח דאמר זה אשמו וזה לוגו דא"כ לימא לוג הבא בפני עצמו מיבא ביינייהו ועוד דבפרק ב"ש (שם דף מד.) לא קרי זבח מתיר נסכים הבאין עמו כיון דאתא עד י' ימים: חצי מנין ת"ל כל עירובו מנין ת"ל כי כל. מכאן קשה על פי' הקונטרס דפרק אלו עוברין (דפסחים דף מג:) דאמר ר"י כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי זיר שהרי אמרה תורה משרת זעירי אמר אף שאור בגד מקטירו כמאן כר' אליעזר דדרש כל כו' ולאפוקי מדאמר אמר יש הקטרה בפחות מכזית ופי' שם בקונטרס דזעירי הוה דרש אין לי אלא כולו מקצתו מנין בגון חצי זית מצה וחצי זית ת"ל כל וקשה דהא כל לא כתביי ולא כרבא ועוד מאי קאמר התם כמאן כר' אליעזר הא אפילו כרבנן נמי אתיא דהכי דכל לא דרשי כי כל דרשי לרבות מקצתו דהיינו היתר מצטרף לאיסור לפי' הקונטרס ונראה לפרש דזעירי דסבר היתר מצטרף לאיסור דרש כרבא דמקצתו היינו חצי קומץ שהוא זית שלם ומרבי ליה מכל ועירובו היינו חצי זית היתר וחצי זית איסור דמצטרפין ומרבי ליה מכי כל אבל כתביי לא מצי סבר דכיון דמפרש מקצתו חצי זית לא שייך ביה ליקוף דאפילו במשהו מיחייב והאי דמרבי עירובין היינו כשנתערב לגמרי עם היתר דלא אמרינן שיתבטל איסור אגב היתר אבל לרבא לא צריך קרא להכי דכיון דאיכא כזית פשיטא דלא בטיל והא דקאמר כמאן כרבי אליעזר דדרש כל היינו משום דלרבנן אע"ג דכי כל דרשי מיהו לא הוה מוקמינן כי כל לרבות עירובו אלא לרבות מקצתו: אביי סבר יש קומץ פחות משני זיתים. פירוש דאם כן מנא ליה לרבות אפילו חצי זית דהוה ליה

ז) נראה דל"ל ויש הקטרה אפילו בחצי זית משום הכי כו'.

ז) נראה דל"ל ויש הקטרה אפילו בחצי זית הוי הקטרה משום הכי קא מרבי כל: עירובו מנין. אף על גב דלא הוי בעיניה: